

Länsstyrelsen
Örebro län

Ylva Gjetrang

010-224 84 64

ylva.gjetrang@lansstyrelsen.se

1(11)

YTTRANDE

2017-01-23

Dnr: 101-5882-2016

Ärendnr: M216/0241/Ee

Remiss av förslag till strategi för ökad användning av solex och förbättrad solexstatistik

Länsstyrelsen i Örebro län lämnar härmed yttrande över remiss av Strategi för ökad användning av solex [ER2016:16], samt förslag till heltäckande solexstatistik [ER2016:20] med diarienummer M216/0241/Ee. Länsstyrelsen Örebro län har beviljats möjlighet att lämna yttrande senast den 23 januari 2016.

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Örebro län anser att det är bra med ett mål för ökad solenergi som ett led i att främja övergången till förnybar el i Sverige. Vi ser gärna att målet sätts in i ett större sammanhang kring förnybar energi. För att nå målet om en ökat solexutbyggnad vill vi lyfta fram behovet av fortsatta och långsiktiga styrmedel liksom regelbunden uppföljning och kontrollstationer för utvärdering av effekterna av olika styrmedel och insatser. Som komplement till ekonomiska och administrativa styrmedel för ökad produktion av solex behövs finansiering för ett aktivt regionalt arbete med nätverk och spridning av målgruppsanpassad information kring solex och aktuella stödformer.

Övergripande synpunkter

Strategin

Strategin kan med fördel göras tydligare med inarbetning av fler mål kring energisystemet. Den vinner på en större helhetssyn med fler incitament och underlag i analysen, ett stärkt regionalt arbete för att engagera fler målgrupper och att ta tillvara möjligheter till delfinansiering via EU-medel. Förslagen i strategin kan med fördel kombineras med t.ex. förslagen från utredningen om skatteförslag kring förnybar energi. Strategin skulle då bidra till en större helhet av politiken för förnybar energi.

Styrmedelsförslaget

Uppdelningen och avgränsningen av olika stödformer och målgrupper behöver vara effektiv, logisk och tydlig. Det är den inte fullt ut i förslaget. Möjligheten till större anläggningar genom andelsägande kan stimuleras tydligare, liksom möjligheterna för större fastighetsägare att ta tillvara solenergi på lämpliga ytor. En avgränsning till den egna förbrukningen kan leda till suboptimering och minskade incitament för energieffektivisering. Det är därför viktigt att styrmedlen stimulerar en kostnadseffektiv utbyggnad av solet som även möjliggör försäljning av el från större anläggningar. Vi ser en fara i att ha storleksklasser som indelningsgrund eftersom de inrymmer olika typer av aktörer med olika förutsättningar. I arbetet med en översyn av styrmedlen behöver det beaktas att arbetskostnaden är en liten del av kostnaden för en solcellsinvestering (underlag för att bedöma andelen finns i stödsystemet Bofinc). Länsstyrelsen tillstyrker införande av Energirot för arbetskostnader i samband med både energieffektivisering och installation av förnybar energi som t.ex. solceller under förutsättning att det bedöms ha en tillräckligt stimulerande effekt.

Insatserna för en förnybar elproduktion behöver för en kostnadseffektiv omställning även kombineras med ett systematiskt arbete med energieffektivisering, tidsstyrning och att minska effekttopparna.

Stärk det regionala arbetet

Som komplement till ekonomiska och administrativa styrmedel för ökad produktion av solet behövs finansiering för ett aktivt regionalt arbete med nätverk och spridning av målgruppsanpassad information kring solet och aktuella stödformer. Det finns potential för stor uppväxling av statliga medel som kan ställas till förfogande för medfinansiering av regionala EU-projekt inom t.ex. strukturfonderna. Vi anser även att målgruppen för utbildningsinsatserna behöver breddas och att detta med fördel bör göras i samverkan med länsstyrelserna. För att aktivt kunna driva på för ett ökat tillvaratagande av solenergi i Sverige behöver vi även tillgång till samlad aktuell information om stödformer, tekniska och ekonomiska förutsättningar liksom statistik med regional upplösning. Vi är även måna om att information från den databas kring solceller, som byggts upp kring investeringsstöden i stödsystemet Bofinc av sökande och länsstyrelserna, tas tillvara för att göra analyser som underlättar det fortsatta arbetet med att främja solceller.

YTTRANDE
2017-01-23

Dnr: 101-5882-2016
Ärendenr: M216/0241/Ee

Investeringsstödet för solceller har fungerat väl och vi ser gärna en fortsättning av stödet. För handläggning av investeringsstöd är det viktigt att länsstyrelsen får kostnadstäckning för vårt arbete med stödet och en tydlig och snabb information om tillgängliga medel att fördela för en effektivare hantering av stödet som bidrar till kortade väntetider för de sökande.

För mer detaljerade synpunkter på remissen se bilaga 1.

Beslut om detta yttrande har fattats av landshövding Maria Larsson. I den slutliga handläggningen har dessutom deltagit länsråd Kjell Unevik, avdelningschef Anita Norén, enhetschef Malin Rosén, stödhandläggare Ann-Kristin Moberg samt miljöstrateg Ylva Gjetrang, föredragande.

Maria Larsson

Ylva Gjetrang

Bilaga 1

Kommentarer och synpunkter från Länsstyrelsen Örebro län sorterade efter remissunderlagets struktur

Förslag till strategi för ökad användning av solex

2. Potential för solex i Sverige

Det kan underlätta att ha en samlad strategi för solenergi där även solvärme ingår. Det finns intressant teknik för samtidig produktion av solex och solvärme (t.ex. från den Svenska leverantören Absolicon). Kraftvärme innebär samtidig produktion av värme och el (från samma energiråvara) och är ett viktigt komplement till solex. Den är även ett tydligt exempel på kopplingen mellan el och annan energi.

2.1

Eventuellt kan det nämnas att i norra delen av Sverige kan reflektioner från snö och is bidra till ökad produktion av solex.

2.2

Utöver solinstrålning kan fördelar för solcellernas livslängd och/eller produktion i kallt klimat lyftas fram. Kanske har Sverige någorlunda jämförbara förutsättningar som Tyskland med dessa faktorer medräknade.

3. Målbild

Länsstyrelsen föreslår att andra beslutade mål med bäring på området lyfts in i strategin. Vi ser gärna att man även lyfter in den övergripande visionen för elsystemet och andra relevanta mål från Forsknings- och innovationsstrategin. Vi håller med om målformulering och potentialbedömning och anser att det är bra med ett tydligt nationellt mål kring ambitionsnivån för solenergi.

4. Dagsläget

Avsnittet innehåller en tydlig beskrivning utifrån vald datakälla men det finns andra underlag. En stor andel av de som hittills installerat solceller har sökt investeringsstödet. Som komplement till försäljningsstatistik ser vi gärna en tydligare analys mot bakgrund av stödsystemet Bofinc och nätägarnas uppgifter. Detta kan ge värdefulla inspel till det fortsatta arbetet med att främja solenergin och utforma relevanta styrmedel och det kan

användas för utvärdering av arbetet hittills. I Bofinc finns uppgifter om teknisk data, tidplaner, fastighet, ekonomi och organisationstyp. Bofinc innehåller även uppföljningar av faktisk produktion på anläggningsnivå eftersom de som söker stödet rapporterar in produktionen under tre år. Det borde gå att via dessa data få mer detaljerad kunskap om de nätanslutna anläggningarna. I dessa sammanhang är det så klart viktigt att man tar ut statistik över sökta stöd och inte bara beviljade eftersom det fortfarande är många som står i kö till stödet.

4.2 Svagheter och möjligheter med nuvarande förutsättningar

Det behövs ett förtydligande av indelningen i storleksklasser och motiven till den. Indelningen är OK men det är viktigt att den inte blir för styrande i val av styrmedel eftersom vi då riskerar ett svåröverskådligt system (klasserna innehåller en mix av aktörer med olika förutsättningar). I arbetet med att undanröja kunskapsbarriärer och främja och samordna olika aktörers insatser har vi på regional nivå en viktig roll och vi lämnar några förslag till komplement kring de delarna under rubrikerna informationsspridning respektive statistik.

5 Strategi för att stödja målbild

5. 1. Åtgärder i närtid

Vi håller med om inledningen men ser gärna en komplettering med ett avsnitt kring tydliga incitament för att nätägare och energibolag ska underlätta för och bidra till en ökande andel solenergi i systemet.

Möjligheter att minska kötid för investeringsstödet

Investeringsstödet har fungerat väl men det har saknats en långsiktighet i stödet och medelstillgången har heller inte stått i relation till intresset. Detta har lett till en kösituation som i kombination med att det är en blandning av stora och små anläggningar i kö till samma stöd bidrar till långa väntetider för de sökande. Samtidigt har priserna på solelanläggningar gått ner och även andra styrmedel införts. Det kan vara bra med en översyn av stöden men länsstyrelsen har i rapporten inte tillräckliga underlag för att avgöra om det är just privatpersonernas investeringar som ska stimuleras på annat sätt.

Investeringsstöd har fungerat väl för alla berörda kategorier och vi ser gärna en fortsättning av stödet i någon form men att det är en fördel om medelstillgång och efterfrågan kan vara mer i balans och att vi kan ge tydliga besked till de sökande, exempelvis om att kötiden för närvarande är

YTTRANDE
2017-01-23

Dnr: 101-5882-2016
Ärendenr: M216/0241/Ee

ca två år. Förslag till förbättringar för att korta väntetiden kan vara att stödet delas i kategorier (efter organisationsform/företagstyp) och att tillgängliga medel snabbare fördelas ut till länen utifrån ansökningstrycket.

Befintligt stöd som saknas i strategin

- Stödmöjlighet inom landsbygdsprogrammet

Lantbruk och mindre företag på landsbygden har möjlighet att söka ett mer förmånligt stöd för solceller via landsbygdsprogrammet. Det är mot den bakgrunden en kategori sökande som istället kunde hänvisas till det stödet – förutsatt att det finns tillräckligt med medel avsatta i programmet. För närvarande finns det begränsat med medel kvar att fördela inom landsbygdsprogrammet och delar av dem har heller inte fördelats geografiskt. Idag finns även möjligheter att hänvisa fler projekt kring energiomställning i lantbruket till Klimatklivet om det gäller investeringar som inte omfattas av elcertifikat och har tillräcklig klimatnytta. Osäkerheter inför nästa programperiod av landsbygdsprogrammet är mycket stor.

Justering av regelverk beträffande privatpersoner - solROT

Vi tillstyrker införande av energirot för arbetskostnader i samband med både energieffektivisering och installation av förnybar energi som t.ex. solceller under förutsättning att det bedöms ha en tillräckligt stimulerande effekt. Arbetskostnaden utgör en liten del av en solcellsinvestering (data kring detta finns i Bofinc) vilket kan göra det svårt att stimulera solesutbyggnad hos privatpersoner med rotavdrag. Dessutom kan det vara så att arbetskostnaden inte på samma sätt som materialkostnad står i relation till storleken på anläggningen. Detta skulle behöva analyseras närmare alternativt att man har ett fast stöd för anläggningar under en viss storlek.

Möjligheten till större anläggningar genom andelsägande kan stimuleras tydligare, liksom möjligheterna för större fastighetsägare att ta tillvara solenergi på lämpliga ytor. En avgränsning till den egna förbrukningen kan leda till suboptimering och minskade incitament för energieffektivisering. Det är även en fördel om ev. gränser för skattebefrielse räknas per anslutningspunkt och inte fastighetsgräns och organisation

Elcertifikat m.m

Strategin och styrmedlen behöver utformas ur ett helhetsperspektiv där hänsyn tas även till effektbehoven och där soleden blir ett komplement till andra energislag som t.ex. el från kraftvärme, vattenkraft och vindenergi. Insatserna för en förnybar elproduktion behöver för en kostnadseffektiv

YTTRANDE
2017-01-23

Dnr: 101-5882-2016
Ärendenr: M216/0241/Ee

omställning även kombineras med ett systematiskt arbete med energieffektivisering, tidsstyrning och att minska effekttopparna.

Andelsägande saknas

Ett problem som inte är belyst i strategin är möjligheterna och ev. behov av styrmedel för att stimulera ökat andelsägande och att den vägen erbjuda fler att kunna äga egen elproduktion och samtidigt bidra till att lite större ytor med god solinstrålning tas tillvara.

Nybyggnation och större renovering

Strategin saknar avsnitt kring incitament som byggregler och eller miljöklassning av byggnader.

5. 1. Statistik för uppföljning

Länsstyrelserna samordnar energi och klimatarbetet i länen. För att aktivt kunna driva på för ett ökat tillvaratagande av solenergi i Sverige behöver vi statistik med regional upplösning som uppdateras årsvis (eller ev. med några års mellanrum). Bra även om det finns på kommunnivå men vi bör redan från början bygga ett system som tillgodoser länsens behov av uppföljning. Vi ser helst siffror på produktion och inte bara installerad effekt.

Kanske kan statistikförsörjning via nätägare tillgodoses via krav på rapportering istället för enkäter?

Ta tillvara data från nuvarande system. Det är viktigt att informationen från den databas kring solceller – som byggts upp kring investeringsstöden i stödsystemet Bofinc av sökande och länsstyrelserna tas tillvara för att göra analyser som underlättar det fortsatta arbetet med att främja solceller.

Angående datafel i systemet så kan man styra storlek på siffror och vid behov korrigera ev. uppenbara felaktigheter. Angående eftersläpning så finns all data om tidplaner teknisk data mm i systemet i samband med att ansökan registreras – man behöver alltså inte avgränsa underlaget till beslutade ärenden även om säkerheterna är något högre i dessa. Även framöver kan vi ha nytta av en tydligare rapportfunktion i Svanen för att kunna följa upp investeringsstöden på ett tillfredsställande sätt kring t.ex. effekter. Teknisk data från systemet kan även vara underlag för forskning eller specialanalyser.

Om andra datakällor väljs eller underlaget inte behövs kan kanske ansökningsförfarandet underlättas med färre uppgifter och minskade krav på

rapportering. Med dagens regelverk ska sökande rapportera produktionen i tre år vilket innebär att det finns data från faktisk produktion på anläggningsnivå i systemet inte bara uppskattningar i samband med ansökan.

5. 1.3

Förändringar i elnätet vid ökad solelproduktion

Många utredningsbehov presenteras (både här och i senare delen) trots att vi under första perioden är långt ifrån ev. negativa effekter av en ökad andel solenergi i systemet. Det finns risker för att detta skapar en onödig osäkerhet i strategin så vi föreslår att delar av detta presenteras i t.ex. underlagsrapporterna.

Ett stycke om vattenkraftens reglermöjligheter saknas. Sannolikt har möjligheten att minska vattenkraftproduktion sommartid för att lagra energi i vattenmagasinen en betydligt större effekt i elsystemet än batterilager under lång tid framöver.

Solenergi kan med fördel produceras nära där den ska användas. Batterier eller vätgasproduktion har idag en mycket begränsad del i energisystemet. En intressant lösning för större fastighetsägare är att t.ex. använda sig av uttjänta lastbilsbatterier för att lagra energi och kapa effekttoppar. På sikt kan eventuellt även en ökad andel elbilar och elbussar tillsammans med effektiv styrning bidra till stabilare energiflöden.

5.1.4 Informationsspridning

Informationsplattform

- Innan beslut tas om en eventuell ny webbplats är det viktigt att undersöka om det finns en befintlig kanal som fyller syftet och eller om den information som redan finns samlad på lämpligt sätt kan integreras i den nya plattformen. Några länktips till existerande webbplatser/forum som kan vara ett underlag och eller en bas för en samlad information från vår region är:
- Egen solel <http://egensolel.se/>
- Svenska solelmässan i Uppsala ett väl etablerat forum med över 600 besökare <http://solelmassan.se/>
- Branschföreningen Svensk solenergi <http://www.svensksolenergi.se/>
- Information kring planering och utformning mm passar även på Hållbar stad – den myndighetsgemensamma plattform som redan

YTTRANDE
2017-01-23

Dnr: 101-5882-2016
Ärendenr: M216/0241/Ee

finns <http://hallbarstad.se/> och teknikbeskrivningar från svenska leverantörer finns på <http://swedishcleantech.se/>

Viktigt att inte lägga informationen på en fristående plattform som man behöver veta namnet på för att hitta utan att informationen finns på myndighetens webb och eller tydligt länkad därifrån.

Vi saknar även ett tydliga insatsområden kring integrering av solceller i byggnadsmateriel och ökad användning av etablerad ny teknik.

Solkarta

Det behövs analyser på plats kring skuggförhållanden för att avgöra om lokaliseringen är mer eller mindre lämplig och hur anläggningen ska dimensioneras. Länsstyrelsen är mot den bakgrunden tveksam till nyttan av en nationell kartbild - det räcker långt med tydlig information kring lämpliga vädertsreck (nästan alla) och vinklarnas betydelse. Information av det slaget är även lättare att hålla aktuell utifrån tillgänglig teknik.

Informationsinsatser för att främja solel

Stärk det regionala arbetet

Länsstyrelsen Örebro län anser mot bakgrund av tidigare genomförda både regionala och storregionala projekt att det finns ett stort behov av nätverk med aktiva och målgruppsanpassade informationsinsatser som komplement till ekonomiska och administrativa styrmedel. Vi bedömer att regionala eller storregionala projekt är en effektiv väg för att få genomslag och vara ett stöd till både kommuner och andra aktörers insatser. Länsstyrelsen har i uppdrag att samordna energi och klimatarbetet, sätta regionala mål och i samverkan med länets aktörer arbeta för att målen nås. Vi har direktkontakt med sökande till solcellsstöd, arbetar med landsbygdsrådgivning och projekt och har upparbetade kontaktvägar till en bredd av aktörer i länet t.ex. både små och stora företag.

Vi föreslår ett upplägg likande nätverket för vindbruk med projektmedel och samlad information från olika aktörer. Det som behövs är

uppdrag med finansiering eller möjlighet till medfinansiering för regionala projekt – t.ex. sökbara medel från Energimyndigheten som komplement till regionala strukturfonder alternativt ett solenergiprojekt inom ramen för den nationella strukturfonden som genomförs av Energimyndigheten i samverkan med regionala aktörer.

Det behövs finansiering för ett aktivt regionalt arbete med nätverk och spridning av målgruppsanpassad information kring solel och aktuella stödformer. Vi tror mer på samordnat arbete regionalt än att informationsspridningen i huvudsak ska ske på kommunal nivå med stöd av några få energirådgivare. Teknikutveckling mm går fort och det är många aktörer (både privata och offentliga) som på olika sätt kan arbeta med att främja solenergi. Energi och klimatrådgivarna är förhållandevis få (fyra personer i vårt län med 12 kommuner dessutom tillkommer några energicoacher som i ett projekt ska arbeta med energieffektivisering i de minsta företagen). Rådgivarna har många uppgifter främst kring energieffektivisering och energilösningar för enskilda. Aktörerna på solenergiområdet är många och för flera målgrupper har vi bättre kontaktnät än rådgivare. Vi föreslår att eventuella utbildningsinsatser även riktas till oss på regional nivå eller helst att kunskapsspridningen och utbildningsinsatser sker via regionala nätverk i samverkan med oss. energi- och klimatrådgivare kan fungera som viktiga vidareförmedlare – men de är en bland många kanaler att nå ut med information.

5.1.5 Resurseffektiv utbyggnad med hänsyn till miljömålet God bebyggd miljö

Fysisk planering

Här står några förslag från Energimyndigheten.

Boverket och Länsstyrelserna har i uppdrag att vägleda kommunerna i arbetet med fysisk planering och tillämpningen av PBL. Detta behöver göras med ett helhetsperspektiv och i nära dialog med kommunerna och andra myndigheter. Solenergi är en bland många frågor och det är viktigt med dialog kring behoven innan ev. vägledningsinsatser eller exempel väljs ut. En ev. analys av bygglovskraven för solceller behöver om behoven bedöms prioriterade genomföras inom ramen för Boverkets årliga kommunenkät inte som ett sidospår.

5.2.2 Långsiktiga styrmedel

För låga elpriser gynnar varken hushållning eller investeringar i förnybar energi eftersom alternativkostnaden blir för låg. Det låga prisläget har t.ex. varit ett skäl till att vindkraftsutbyggnaden minskat och att många prövande anläggningar inte byggs.

Riktmarke för återbetalningstid för solceller bör kunna hållas kring t.ex. 7-12 år även om teknisk livslängd är upp mot 30 år. Det kan även i många sammanhang vara mer relevant att jämföra investeringars livscykelkostnad än att bara arbeta med återbetalningstider.

6.3.2 Statsfinansiella konsekvenser

Handläggningskostnaderna för stödet är något överskattade i exemplet och vi kan om så önskas redovisa en mer exakt siffra. Det är en viktig princip att den administrativa ersättningen står i relation till behovet och täcker kostnader inklusive OH. Uppskattningen i tid, en heltid är rimlig för medelstora län men är så klart även beroende av de belopp som ska fördelas. Det finns även vissa samordningsvinster med andra stöd som länsstyrelsen hanterar.

6.3.5 Hemmamarknad och FOI

Absolicon – är ett intressant exempel på en svensk leverantör av teknik för samtidig produktion av både el och värme - kan ev. nämnas i avsnittet

